

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu; Milena Vasić, Tamara Skrozza, Nadežda Budimović, Jelka Jovanović, Ana Martinoli, Olivera Milošević, Jelena Petković, Filip Švarn. Rodoljub Šabić i Zlatko Čobović, na sednici održanoj 28. 8. 2025. godine, većinom glasova izriče

JAVNU OPOMENU

Tekstom „Piše Ivan Milićević: Forum sanitarnih pravnika iz Koteža”, objavljenim 25. jula 2025, godine i neobjavljivanjem odgovora na tekst, portal „Nova.rs“ **prekršio je tačke 2 i 6 Poglavlja III (Odgovornost novinara/novinarki) Kodeksa novinara i novinarki Srbije** o obavezi novinara/novinarki da neguju etiku i kulturu javne reči, ne koriste govor mržnje, agresivnu retoriku ili retoriku koja može podsticati na diskriminaciju ili agresivno ponašanje i obavezi urednika/urednica da poštuju pravo na odgovor i ispravku i da ih blagovremeno objave.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Forum pravnika Srbije je u žalbi Savetu za štampu naveo da je Kodeks novinara i novinarki Srbije prekršen time što su u spornom tekstu netačno, pristrasno i neprovereno iznete činjenice koje nisu niti javno niti dokazno utemeljene, već se autorski tekst koristi isključivo za lični obračun sa Forumom pravnika Srbije i predsednikom tog udruženja. „Bez obzira na medijsku prisutnost Foruma pravnika Srbije i predsednika istog Novice Radovića, niti se radi ovde o državnom organu niti o javnom funkcioneru, s toga ne podleže smanjenom stepenu zaštite od kritike, koju bi eventualno bio dužan da trpi, ili javne rasprave”, istakli su žalbi. U žalbi je, između ostalog, ocenjeno da su prekršene odredbe Kodeksa koje se odnose na istinitost izveštavanja, da autor ne pravi jasnu razliku između činjenica i komentara, pretpostavki i nagađanja, da na račun predstavnika udruženja iznosi neosnovane optužbe (da je udruženje osnovano po nalogu glavnog javnog tužioca VJT u Beogradu Nenada Stefanovića, kao i da je Agencija za privredne registre protivpravno u Registar udruženja evidentirala Forum pravnika Srbije), od nije pre objavljivanja od njih zatražio izjave, te da koristi omalovažavajući i uvredljiv rečnik (upotrebljavajući izraze poput „pametnijem i pokvarenijem“, „GONGO nedonošče“ ili „gongić“). Na sporni tekst je redakciji dostavljen odgovor, koji nije objavljen.

U odgovoru na žalbu Mihailo Jovićević, odgovorni urednik, istakao je da nijedan od navoda u žalbi ne stoji, „budući da se u konkretnoj kolumni radilo o izveštavanju o temi od javnog interesa, i to o aktivnostima (relativno) nedavno osnovanog udruženja i njihovih predstavnika koje je prisutno u javnosti uglavnom putem saopštenja ali i putem nastupa u provladinim medijima”, te da podnosilac žalbe uglavnom prigovara mišljenju autora (vrednosnom sudu) o

aktivnostima pomenute organizacije i njenih istaknutih članova. Nagasio je da su svi vrednosni sudovi zasnovani na dovoljnom i adekvatnom činjeničnom osnovu, uključujući i mišljenje da je reč o GONGO udruženju, kao i da shodno standardima Evropskog suda za ljudska prava vrednosni sudovi ne podležu dokazivanju. „Navodno omalovažavajući i uvredljiv rečnik predstavlja korišćenje stilskih figura koje su dozvoljene u prenošenju poruke u javnom interesu. Praksa Evropskog suda za ljudska prava je utvrdila da su mediji (i novinari) u velikoj meri slobodni da koriste hiperbolu, satiru, metaforu ili drugo figurativno izražavanje”, istaknuto je, između ostalog, u odgovoru na žalbu, uz ocenu da podnošenje ovakve žalbe ima karakteristike SLAPP tužbe. Kad je reč o dostavljenom odgovoru, redakcija je, nakon što ga je naknadno pronašla u „spamu”, utvrdila da ne ispunjava zakonske uslove za objavljivanje jer ne odgovara na činjenice, nego na vrednosne sudove.

Komisija za žalbe je delimično saglasna sa odgovorom redakcije – reč je o autorskom tekstu (kolumni) koji dozvoljava slobodniji način izražavanja i podrazumeva nešto drugačija pravila pisanja, pa tako, recimo, autor teksta nema obavezu da pre objavljivanja teksta kontaktira osobe o kojima piše. Tekst sadrži uglavnom vrednosne sudove, koji se ne dokazuju, a koji u većem delu jesu potkrepljeni činjenicama. Tako je, recimo, činjenica da je predsednik udruženja koje je podnosilac žalbe zaista tužilački saradnik. Činjenica je i da se ovo udruženje jeste oglašavalo da bi napadalo predstavnike pravosuđa koji su bili glas nezavisne struke. S druge strane, tačno je i da udruženje može raditi i bez registracije u Agenciji za privredne registre, što autor teksta, moguće, nije razumeo, kada je izrazio sumnju u to da li je taj postupak pred Agencijom bio potpuno ispravan, ali ovo, po oceni Komisije, ne predstavlja prekršaj odredaba koje se odnose na istinitost izveštavanja.

Komisija smatra da je tema kojom se tekst bavi od javnog interesa, te da podnositelj žalbe mora da istrpi kritiku, kao akter u sferi javnog i političkog života Srbije, bez obzira što je reč o udruženju. U ovom naročito osetljivom trenutku neophodno je građanima objasniti ko je ko od aktera na javnoj sceni. Kolumna se bavi aktivnostima udruženja i stručnošću njegovih članova. Kritika i ono što podnositelj smatra uvredljivim odnose se isključivo na rad udruženja. Tekst ne zalazi u privatnu sferu njegovih predstavnika.

Većina članova Komisije smatrala je, međutim, da, uz svo uvažavanje slobode izražavanja autora, pojedini termini u tekstu jesu problematični, mada se više odnose na tužioca Nenada Stefanovića, nego na članove Foruma Pravnika Srbije. Ocene poput onih da se ovakav „soj, koji poslednjih meseci raspiruje, brzinom psorijaze i afričke kuge, glavni ‘kliconoša’ beogradskog pravosuđa...”, „zatim GONGO nedonošče” i sl. jesu, po oceni Komisije, uvredlive i njihovom upotrebom jeste prekršena tačka Kodeksa koja se odnosi na obavezu poštovanja kulture i etike javne reči. Komisija veruje da je autor teksta svoje mišljenje, odnosno kritiku, mogao izraziti i bez direktnih uvreda, što neki od ovih izraza, u koje spada i naslov „Sanitarni pravnici iz Koteža”, svakako jesu.

Za ovu odluku je glasalo osam članova Komisije, dok je dvoje bilo protiv, smatrajući da je to intervenisanje u slobodu izražavanja, te da autor ima pravo da izabere način na koji će saopštiti svoje mišljenje.

Komisija je, međutim, bila jednoglasna u oceni da je neobjavljivanjem odgovora redakcija prekršila tačku 6 poglavlja III, koja urednike/urednice obavezuje da poštuju pravo na odgovor.

Redakcija nije objavila odgovor Forumu, uz obrazloženje da je reč o mišljenju, a ne o činjeničnim tvrdnjama. Iako ne postoji zakonska obaveza da se u tim slučaju objavi demanti, Komisija veruje da medij ima profesionalnu obavezu da u ovakvom slučaju objavi reagovanje onih na čiji račun je izrečeno dosta kritika, te da bi bilo i korisno da je dozvolila polemiku.

Beograd, 28. 8. 2025.

Predsedavajuća

Milena Vasić